

LAKIALOITE 3/2004 vp

Laki luottolaitostoiminnasta annetun lain 50 a §:n ja Rahoitustarkastuksesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Asiakkaan oikeus peruspankkipalveluihin on turvattu luottolaitostoiminnasta annetussa laissa. Laissa ei ole säännöksiä pankkipalveluista kerättävistä palvelumaksuista. Pankkien palvelumaksut ovat kohonneet nopeasti viime vuosi-
na. Palvelumaksut koetaan usein kohtuuttoman korkeiksi etenkin silloin, kun maksetaan laskuja pankin tiskillä. Lakialoitteessa ehdotetaan, että

maksettaessa laskuja pankin tiskillä asiakkaalta perittävä palvelumaksu voisi olla enintään 2,5 euroa/lasku. Lakialoitteessa ehdotetaan lisäksi, että luottolaitosten toimintaa valvova Rahoitustarkastus seuraisi ja valvoisi pankkien palvelumaksujen kehitystä ja sitä, että asiakkaan oikeus peruspankkipalveluihin ei vaarannu kohtuuttoman suurten palvelumaksujen takia.

PERUSTELUT

Pankkien toiminnassa maksuliikemarkkinoilla on parin viimeisen vuosikymmenen aikana tapahtunut suuri tekninen ja asenteellinen muutos. 1980-luvun alkupuolella pankit kilpailivat maksupalveluiden kehittämisessä ja tarjonnassa. Hieman aiemmin pankit olivat aloittaneet palkka pankkiin -kampanjan, jolla pyrittiin lisäämään rahaliikenteen keskittämistä pankkeihin ja muihin rahoituslaitoksiin. Ilmaispalvelut olivat keskeisin houkutin, jolla ihmiset saatiin keskitämään raha-asioidensa hoitaminen pankkeihin.

Rahoitusmarkkinoiden vapautuminen ja sitä seurannut pankkikriisi muuttivat maksuliikepalveluiden markkinoita. Korkosäännöstelyn loppuminen lisäsi kilpailua pankkien välillä, ja anto- että ottolainauskoron välinen korkomargi-

naalin supistuminen pienensi pankkien korkokattetta. Tulot pienenivät, ja tuottoja piti ryhtyä etsimään muista palveluista. Ilmaisista maksupalveluista siirryttiin asteittain maksullisiin palveluihin. Pankkikriisin kärjistyminen koski kaikkia pankkeja ja niiden oli turvauduttava valtion takauksiin ja tukeen. Tähän mennessä julkisesta pankkituesta on lopullisesti menetetty 5,5 miljardia euroa. Pankkikriisin jälkeen maksuttomien palveluiden määrä väheni ja palveluiden hinnat nousivat.

Pankkitoiminta on muuttunut nopeasti parin viimeisen vuosikymmenen aikana. Asiakkaat on ohjattu käyttämään pankki- ja maksuautomaatteja sekä puhelin- ja verkkopankkia. Suuri osa asiakkaista hoitaa maksunsa sujuvasti ja pankin

kannalta vaivattomasti sähköisesti verkkopankissa. Pankkien asiakkaina on kuitenkin myös sellaisia henkilöitä, jotka eivät ehkä koskaan kykene tai halua maksaa maksujaan sähköisesti tai suoraveloituksen kautta. Jo pelkän automaatin käyttäminen saattaa aiheuttaa vaikeuksia, tietokoneesta ja verkkopankista puhumattakaan. Pankkien asiakaskunnasta näiden asiakkaiden osuus on suhteellisen pieni, eikä kohtuuhintaisen pankkipalveluiden tarjoaminen tiskiltä näille henkilöille voi olla pankeille ylivoimainen taloudellinen rasite. Sen sijaan pankkiasiakkaalle jopa 8 euron palvelumaksu yhden laskun maksamisesta pankin tiskillä on kohtuuton. Pankkien tiskillä maksetut keskimääräiset laskut ovat suhteellisen pieniä. Tämän vuoksi palvelumaksunkin pitäisi olla kohtuullisessa suhteessa varsinaiseen laskuun. Enintään 2,5 euron kertamaksun pitäisi kattaa tapahtumasta johtuvat kustannukset pankille.

Luottolaitostoiminnasta annettuun lakiin lisättiin vuosi sitten uusi 50 a §, joka säätelee asiakkaan oikeutta peruspankkipalveluihin. Säännöksen mukaan talletuspankki on velvollinen avaamaan jokaiselle tavanomaisen pankkitilin ja myöntämään sen käyttämiseksi tarvittavat tilinkäyttövälineet, jollei pankilla ole painavaa syytä siitä kieltäytyä. Hallituksen esityksen

(HE 33/2002 vp) perusteluissa todetaan, että palvelujen hinnoittelulla on merkitystä peruspankkipalveluiden saatavuuteen. Hallitus on esityksessään katsonut, että asiakkaan oikeutta peruspankkipalveluihin ei tule voida tehdä käytännössä merkityksettömäksi esimerkiksi kohtuuttomalla ja syrjivällä hinnoittelulla.

Pankkien kilpailuttaminen maksupalveluasioissa on käytännössä vaikeaa. Ensinnäkin eri pankkien palvelupaketit ja -maksut on rakennettu niin monimutkaisiksi, että vaihtoehtojen vertailu on lähes mahdotonta. Lisäksi palvelupaketien sisältöjä ja palvelumaksuja uudistetaan jatkuvasti, joten asiakkaan on vaikea pysyä muutospöydissä mukana. Vuosikymmenten pankkisuhdetta ei herkästi irtisanota. Kilpailu ja kilpailun vaikutus kassapalveluiden hintoihin ei toimi toivotulla tavalla. Tämän takia on tarpeen lisätä pankkien maksuliikepalvelujen ja palvelumaksujen valvontaa. Lakiehdotuksessa esitetään, että Rahoitustarkastus seuraisi ja arvioisi palvelumaksujen sisältöä ja tasoa sekä valvoisi sitä, että asiakkaan oikeus peruspankkipalveluihin ei vaarannu kohtuuttomien palvelumaksujen takia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

luottolaitostoiminnasta annetun lain 50 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään luottolaitostoiminnasta 30 päivänä joulukuuta 1993 annetun lain (1607/1993) 50 a §:ään, sellaisena kuin se on laissa 69/2003, uusi 3 momentti seuraavasti:

50 a §

Asiakkaan oikeus peruspankkipalveluihin

luottolaitos voi periä maksunvälityksen hoitamisesta palvelumaksua enintään 2,5 euroa toimeksiantoa kohden.

Asiakkaan toimittaessa maksunvälitystä koskevan toimeksiannon luottolaitoksen konttoriin

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

2.

Laki

Rahoitustarkastuksesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään Rahoitustarkastuksesta 27 päivänä kesäkuuta 2003 annetun lain (587/2003) 4 §:ään uusi
9 a kohta seuraavasti:

4 §

Toiminta

Tehtävänsä toteuttamiseksi Rahoitustarkas-
tus:

9 a) seuraa ja arvioi luottolaitosten tarjoa-
mien maksuliikepalvelujen ja perimien palvelu-

maksujen sisältöä ja tasoa sekä valvoo, etteivät
kohtuuttomat palvelumaksut estä luottolaitostoi-
minnasta annetun lain 50 a §:ssä tarkoitettujen
peruspankkipalvelujen saamista;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Helsingissä 6 päivänä helmikuuta 2004

Jukka Gustafsson /sd
Satu Taiveaho /sd
Harry Wallin /sd
Rakel Hiltunen /sd
Kalevi Olin /sd
Reijo Kallio /sd
Mikko Elo /sd
Jouko Skinnari /sd
Esa Lahtela /sd
Klaus Hellberg /sd
Lauri Kähkönen /sd
Reino Ojala /sd
Toimi Kankaanniemi /kd
Kimmo Tiilikainen /kesk
Mikko Alatalo /kesk
Liisa Jaakonsaari /sd

Erkki Pulliainen /vihr
Kari Uotila /vas
Marjaana Koskinen /sd
Valto Koski /sd
Heidi Hautala /vihr
Rosa Meriläinen /vihr
Minna Sirnö /vas
Jukka Roos /sd
Pentti Tiusanen /vas
Saara Karhu /sd
Arto Bryggare /sd
Arto Seppälä /sd
Tero Rönni /sd
Susanna Rahkonen /sd
Heli Paasio /sd
Tuula Väättäinen /sd

Jutta Urpilainen /sd
Minna Lintonen /sd
Anneli Kiljunen /sd
Miapetra Kumpula /sd
Sinikka Hurskainen /sd
Aila Paloniemi /kesk
Virpa Puisto /sd
Kimmo Kiljunen /sd
Unto Valpas /vas
Markus Mustajärvi /vas
Erkki Virtanen /vas
Esko-Juhani Tennilä /vas
Matti Ahde /sd
Simo Rundgren /kesk
Eero Reijonen /kesk
Hannu Takkula /kesk
Tapani Tölli /kesk
Esko Ahonen /kesk
Pekka Vilkuna /kesk
Pia Viitanen /sd
Eero Lämsä /kesk
Mikko Immonen /vas
Timo Soini /ps
Veijo Puhjo /vas
Jyrki Kasvi /vihr
Satu Hassi /vihr
Marja Tiura /kok
Antero Kekkonen /sd
Antti Rantakangas /kesk
Lyly Rajala /kok
Sari Essayah /kd
Matti Kangas /vas
Kaarina Dromberg /kok
Pehr Löf /r
Raija Vahasalo /kok
Leena Harkimo /kok
Paula Risikko /kok
Olavi Ala-Nissilä /kesk
Mika Lintilä /kesk
Annika Lapintie /vas
Arja Alho /sd
Kirsi Ojansuu /vihr
Pertti Salovaara /kesk
Tuija Brax /vihr
Bjarne Kallis /kd

Matti Väistö /kesk
Ilkka Taipale /sd
Irina Krohn /vihr
Kyösti Karjula /kesk
Jukka Vihriälä /kesk
Pertti Hemmilä /kok
Kari Kärkkäinen /kd
Risto Kuisma /sd
Säde Tahvanainen /sd
Päivi Räsänen /kd
Lasse Hautala /kesk
Eero Akaan-Penttilä /kok
Outi Ojala /vas
Jaakko Laakso /vas
Anne Huotari /vas
Martti Korhonen /vas
Mikko Kuoppa /vas
Olli Nepponen /kok
Markku Laukkanen /kesk
Maija-Liisa Lindqvist /kesk
Markku Rossi /kesk
Seppo Lahtela /kesk
Inkeri Kerola /kesk
Tony Halme /ps
Raimo Vistbacka /ps
Antti Kaikkonen /kesk
Lauri Oinonen /kesk
Leena Rauhala /kd
Matti Kauppila /vas
Anne Holmlund /kok
Anni Sinnemäki /vihr
Sirpa Asko-Seljavaara /kok
Seppo Särkiniemi /kesk
Susanna Haapoja /kesk
Klaus Pentti /kesk
Jaana Ylä-Mononen /kesk
Jari Leppä /kesk
Mari Kiviniemi /kesk
Petri Neittaanmäki /kesk
Pekka Nousiainen /kesk
Anneli Jäätteenmäki /kesk
Osmo Soininvaara /vihr
Tapani Mäkinen /kok
Juha Rehula /kesk
Reijo Paajanen /kok